

IZSELJENSKI VESTNIK RAFAEL

GLASILO RAFAELOVE DRUŽBE V LJUBLJANI

IZHAJA
15. VSAKEGA MESECA
UREDNIŠTVO: LEONISČE
UPRAVA: TYRŠEVA C. 52
V LJUBLJANI

NAROČNINA:
ZA JUGOSLAVIJO
LETNO DIN 12—
ZA INOZEMSTVO
LETNO DIN 24—

OGLASI PO DOGOVORU

LETO VI.

LJUBLJANA, OKTOBER 1936

ŠTEV. 10.

Nekaj misli k letošnji izseljenski nedelji

Vsakoletna izseljenska nedelja je pomemben praznik naše krvi v tujini. Vsi naši številni izseljenci po vseh delih sveta se je iz srca veselijo. Vse njihove misli in želje so uprte v domovino, od katere pričakujejo rešitve in pomoči. Po pomoči vpijejo zdaj njihove duše bolj, kot kdajkoli poprej. Človeka je groza, ko se spomni na vse naše rojake, ki se potapljujejo v mrzlih valovih tujine. Nad 500.000 naše krvi obrača oči proti domovini. Da so skrajno zanemarjeni v narodnem in verskem oziru, o tem nas je že sram pisati, ker vidimo, da so za ta žalostna dejstva gluha ušesa naših merodajnih faktorjev v domovini. Skrajni čas je že, da naši izseljenci zvedo vso resnico, kako se domovina zanje zana. Preden opozorimo izseljence na nekatera dejstva, naj omenimo, da so nam naši izseljenci l. 1935. poslali nič manj kot 192.000.000 Din. Ta vsota dovolj glasno govori, kako ljubijo izseljenci našo domovino.

Za letošnjo izseljensko nedeljo je želela Rafaelova družba izdati list »Rafael« v povečani obliki in nakladi, kot se za tako pomemben praznik spodobi. Izseljenci bi ga bili zelo veseli, saj so že dolgo hrepeneli po tej številki. Izdati ga nismo mogli, ker Rafaelova družba nima denarja, pač pa še precej dolga. Obrnili smo se za podporo na naše državne oblasti, pa smo doživeli veliko razočaranje. Za izseljence tudi državne oblasti nimajo denarja. Za vse drugo je denarja na kupe, za izseljence ga pa ni. Žalostno in sramotno!

Kako malo zanimanja za izseljence je med našo inteligenco in med širšimi plastmi naroda, kaže tudi sledeče dejstvo: Rafaelova družba je letos razposlala več tisoč vabil med naš narod in prosila, da bi pristopili kot člani k Družbi. Na te tisoče vabil in prošenj se je odzvalo komaj 15 članov, ki bodo z letno članarino 10 Din podpirali ogromno delo Rafaelove družbe. Sramotno je, da ima Družba med našim narodom le nekaj nad 200 članov — prijateljev izseljencev. Torej niti 300 ljudi ni v domovini, ki bi se zanimali za Vas, dragi izseljenci.

Da v takih razmerah delo Rafaelove družbe ne more uspevati, je razumljivo. Kje leži krivda, je več kot jasno.

Kljub tem žalostnim dejstvom, ki smo jih navedli, Rafaelova družba še ni zgubila svojega optimizma. Trpela in delala bo po svojih najboljših močeh tudi v bodoče. Še vedno in vedno bo opominjala domovino na Vas, dragi izseljenci, in ji kazala pot k boljši bodočnosti.

Rafaelova družba je bila, je in ostane v vseh ozirih Vaša najboljša mati, zato pa Vas prosi, da ji ostanete tudi v bodoče zvesti sinovi in hčere.

Glas iz naše diaspore

Več tisoč Slovencev nas biva na jugu naše države. V velikem pomanjkanju živimo, ker ni dela; če ga pa dobimo, nas silno slabo plačajo. Še večja pa je naša narodna in verska stiska. Prepuščeni smo sami sebi; nimamo domačega učitelja in ne duhovnika, ki bi nam lajšala našo bol. Edino »Rafael« nas redno vsak mesec obiskuje, katerega smo vsi zelo veseli in ga prav radi prebiramo. Rafaelovi družbi smo iz srca hvaležni, da nam ga pošilja. Vse naše upe stavimo v Rafaelovo družbo in jo prosimo, da nam čim prej pošlje domačih duhovnikov in slovenskih knjig za našo mladino. Že dolgo let se oklepamo te Družbe in zvesti ji bomo ostali tudi v bodoče, ker ima razumevanje in srce za nas. Vsem našim oblastem jo toplo priporočamo, naj jo z denarnimi sredstvi podprejo, da ne omaga. Kaj bo z nami, če ne bomo imeli Rafaelove družbe? Podobni bomo osiroteli družini brez matere. Slovenec iz Južne Srbije.

Krik iz Koroške

Pred nekaj dnevi sem dobil v roke časopis »Rafael«, ki ga izdaja v Ljubljani Rafaelova družba za varstvo slovenskih izseljencev. Vsedel sem se in ga prečital. Iz prelepe vsebine tega lista sem razbral, koliko prevažnega dela za državo opravlja omenjena Družba. Iz dopisov, ki jih pošiljajo izseljenci iz vseh delov sveta, pa sem začutil veliko ljubezen, ki jo gojijo do te

krvavo potrebne ustanove v naši beli Ljubljani. Ker vidim, da je delo Rafaelove družbe neomejeno, zato bi želel, da bi se začela Družba tudi za nas zanimati. Vsi v domovini poznate našo veliko bolečino, a zdravila zanjo nam ne nudite. Kaj bo z nami in zlasti z našo mladino, ki se zdaj hitro potaplja v nemškem morju? Pomagajte nam in pošljite k nam slovenske duhovnike in učitelje!

Ob izseljenski nedelji mislite tudi na nas! Vedite, da smo okrnjeni ud na našem narodnem telesu, ki mu grozi narodna smrt. Poslednje upe stavimo na Rafaelovo družbo, to mater naših raztresenih udov po tujini. Vemo, da nam bo rada pomagala, samo če bo ona pri merodajnih oblasteh naletela na razumevanje. Moja in nas Korošcev srčna želja je, da prav vsi v domovini podpirate nesebično in prevažno delo Rafaelove družbe, ki ga vrši za nas — izgnance in brezdomce. Tega našega klica naj nihče v domovini ne presliši! Pomoč in sicer takojšnja je krvavo potrebna!

Slovenec iz Zahomca ob Zili.

Klic po pomoči iz Primorske

Za letošnjo izseljensko nedeljo si želimo Slovenci v Primorju, da bi tudi nas sprejela Rafaelova družba v svoje okrilje. Vsi poznamo ogromno delo Rafaelove družbe, pri vsem tem pa celo nerazumevanje v domovini, pa kljub temu se obračamo k Vam po pomoč. Iz prepotrebne lista »Rafaela« vidimo, da Rafaelova družba neprestano budi zanimanje in opominja domovino na njene dolžnosti do bratov, ki bivajo izven državnih meja Jugoslavije. Pristrčna hvala vsem gospodom pri Rafaelovi družbi, zlasti njenemu neumornemu predsedniku g. p. Zakrajšku! Hudo je za nas, ko vidimo, kako nas tuja kri ubija, zlasti naša mladina je zapisana smrti, če ne pride pomoč iz Jugoslavije pravočasno, pa vseeno bomo veseli ob misli, da bo Rafaelova družba skrbelo tudi za nas. Apeliramo na vse naše oblasti, da delo Rafaelove družbe finančno podprejo in ji omogočijo čim večji razmah na poprišču, ki si ga je začrtala.

Goriški Slovenci.

Voditelji Slovencev v tujini govore domovini

Božidar Tensundern

konz. svetnik ljubljanske in lavantinske škofije

Dokaz arijskega pokolenja je zdaj v Nemčiji zelo važen. Tudi marsikateri Slovencev, ki se je rodil v Nemčiji, si je moral preskrbeti iz domovine krstne in poročne liste svojih staršev in svojih dedov. To pa ni vedno lahko delo, posebno takrat ne, če rod ni izšel iz istega kraja. To dejstvo gotovo potrde gg. župniki na Slovenskem, ker so imeli včasih precej sitnosti in pisarjenja, preden so zbrali vse podatke samo za en dokaz. Toda ta trud ni bil zaman. Dokaz arijskega pokolenja je za premnoge Slovence velikega pomena. Koliko Slovencev na Vestfalskem se je šele zavedlo svojega pokolenja, ko so z zanimanjem prečitali listine. Točno so iz njih zvedeli, iz katerih krajev je njihov rod, kje je bila zibelka njihovih starišev in dedov. Trd mora biti tisti, ki bi se ob tej priliki ne pozanimal za kraje, katere čita ob rojstnih listinah. Še več! Marsikateri tedaj sklene, da obišče kraje svojih staršev. V njem raste zanimanje za »stari kraje« in kako rad poslušata sedaj pripovedovanje starišev in znancev, ki ga seznanjajo z njim. Ko pa potem začuje na prvo adventno nedeljo po radiu pristrčne pozdrave svojih rojakov iz Jugoslavije, tiho prisluhne in pozdrave sprejme s čutiljivim in hvaležnim sremem. Ob zvone-nju zvonov spozna, kako je njegov rod prepojen z verskim čutom, kako lepo vežejo njegovi rojaki zemeljsko z nebeško domovino, kako blizu je pri njih Bog doma. Slišal je že letos in bo gotovo kaj slišal na izseljensko nedeljo o svojem velikem rojaku, služabniku božjem Antonu Martinu Slomšku, ki je tudi živel v najtesnejšem harmoničnem stiku s svojim Bogom in svojim ljudstvom. Ravno na izseljensko nedeljo čuti, da je beatifikacija velikega slovenskega škofa Slomška, njegovega rojaka,

ne samo za svetovno katoliško Cerkev, ampak tudi in ravno zanj velika in posebna čast. Vedno se zato slovenski izseljenci veselijo prve adventne nedelje. Praznovali bomo izseljensko nedeljo v cerkvi in v dvorani; sitnosti in ovir nimamo v tem oziru od nobene strani. Hvaležni smo vsem, ki imajo za nas dobro srce, zlasti pa Rafaelovi družbi, ki se veliko trudi za nas. Želo veselji in hvaležni so zdaj gladbeški Slovenci, ki morejo letos obhajati izseljensko nedeljo prvič v družbi svojega učitelja, dobrega gospoda Antona Šlibarja. Vsem pošiljamo prav pristrčne pozdrave.

Šlibar Tone

izseljenski učitelj, Nemčija

Novinec sem še v izseljenski službi, zato bom napisal le nekaj misli, ki se mi že zdaj ob izseljenski nedelji zde zelo važne.

Ko sem prišel iz domovine v Nemčijo, je bil naval novih vtisov name tako silen, da sem skoro pozabil, čemu sem prišel in kaj je moja naloga. Toda povem Vam, da bi prav isto nalogo izvrševal, četudi bi me ne poslali s tem naročilom.

Novim vtisom se kmalu privadiš, v tebi pa se vzbujata nov čut, ki ti je bil doslej neznan, oziroma si se ga vse premalo zavedal. Sedaj veš, kaj je ljubezen do rodne zemlje, do rojakov, do vere, skratka do vsega, kar je narodova last. O, tudi do vere, s katero smo tako prepojeni, da si ne morem misliti Slovencev, ki ne bi imel vsaj trohice vere. Sedaj veš, kaj je pravi domovinski čut. To je ponos na svoj narod.

Toda ta čut ne zapiraš v sebi. Ta čut zahteva delavnost, da se uteši. Goni te, da deluješ za rojake, priganja te, da ustvarjaš na tujih tleh ob tujcu svojo narodno bitnost, da mu dokažeš, da nisi iz istega testa. To je posebna vrsta navdušenja. Oni, ki zadnji do doživlja, je gibalo novih ustvarjanj med rojaki. Toda kakor se vsako navdušenje umeri in polagoma preide v vsakdanost, tako je tudi s tem čutom. Veliko Slovencev v Gladbecku mi je že povedalo, kako vse drugače je bilo, ko so še prihajali med nje novi rojaki iz domovine. Sedaj se je to ustavilo. Odslej mora biti duhovnik, učitelj ta skrivnostna sila. Toda tudi mi smo na isti poti kakor drugi, če si vedno in vedno znova ne bomo ustvarjali v sebi navdušenja. V tem smo podobni stenju v svetilkah, kateremu moramo dovajati vedno novega olja, da gori. Nam je olje ljubezen, katero občutimo iz domovine. Zato so za nas izseljenske nedelje še posebne važnosti. Ta dan si nabereš novih moči.

Toda premnogokrat tudi to več ne pomagata. Luč nima več tistega sijaja, kot ga je imela. Stenja je obrabljen, nima v sebi več tiste tvorne sile, katere je potrebna. Treba je novega stenja. Luč zdaj zopet sveti, kot je svetila nekdanj. Pomislite zato tisti, ki Vam je poverjena naloga v tujini, kako je z Vami, kajti izseljenci potrebujejo vedno mladih delavnih moči, da razgibajo njihove vrste.

Pozdravljeni vsi moji znanci in Slovenci ob izseljenski nedelji.

Šlibar Tone, izseljenski učitelj, Nemčija

Jankovič Janko

izseljenski učitelj, Metz, Francija

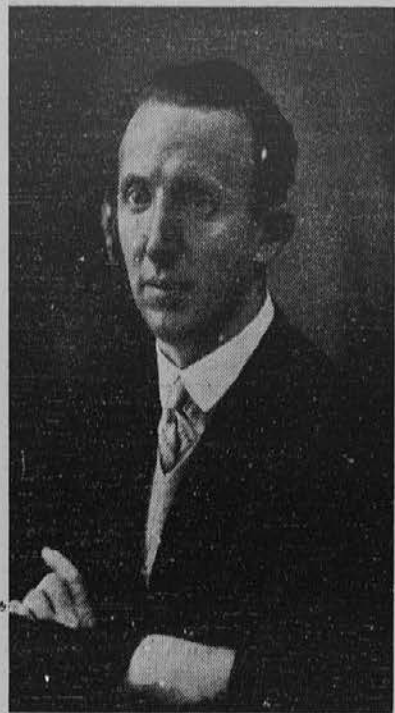
Kaj naj napišem na tako majhnem prostoru, ki mi je odmerjen? »Mi se moramo pred vsem svetom sramovati, da smo v Francijo med naše izseljence poslali samo enega učitelja in še tega na njegov lastni riziko«, tako je povedal g. dr. Bohinjc na izseljenskem kongresu v Ljubljani l. 1935. Slovenski izseljenci pa žive tudi drugod in ne samo v Franciji. Nad pol milijona jih je raztresenih po vsem svetu. Kako se moramo šele sramovati, če pomislimo, da smo dali temu ogromnemu delu našega naroda reci in beri le tri učitelje. Drugi narodi, petdeset in še večkrat večji kakor slovenski, imajo n. pr. v Franciji v vsaki večji koloniji sijajno organizirane šole in tozadevno pogodbos Francijo. Mi pa...

Kako popraviti, kar smo zamudili? Ali je še čas?

Pozno je, toda ne prepozno; največ pa je vredno, da je začetek že tu. Po neprecenljivih zaslugah Rafaelove družbe in naših izseljenskih duhovnikov delujemo sedaj med izseljenci trije učitelji, kot sem že omenil: eden v Nemčiji, drugi v Belgiji in tretji v Franciji. Kdor količkar pozna naše razmere, ve, da domovina ne bo nikoli poslala vsaki večji naselbini svojega poklicnega učitelja. Sklenil sem zato, da si sam vzgojim nekaj pomožnih izseljenskih učiteljev in učiteljic, ki mi bodo v pomoč pri preobilnem delu. Izbral sem dve nadarjeni deklici in dva nadarjena dečka naših izseljencev ter jih s pomočjo Rafaelove družbe poslal v Ljubljano, kjer si s podporo banske uprave izpopolnjujejo svoje znanje. Na teritoriju kr. jugoslovanskega konzulata v Metzju živi kakih 10.000 Slovencev; vsaj

2.000 teh je šoloobveznih otrok. Teh dvatisoč učencev in učenk si bomo razdelili dva izseljenska duhovnika, štirje pomožni učitelji, jaz in o počitnicah nam bodo poma-

Jankovič Janko,
izseljenski učitelj, Metz, Francija

gali tudi trije slovenski bogoslovci, ki študirajo v francoskem semenišču, ki pa znajo dobro tudi slovenski jezik. Tako si bomo torej »naložili na rame« vsak po 200 otrok. Težko breme, vendar upam, da ga bomo zmogli. Treba bo rešiti le še finančno vprašanje. V ta namen se bomo obrnili na socialno ministrstvo, na bansko upravo in na upravo tukajšnjih rudnikov, da tako izposlujemo pomožnim učiteljem vsaj nekaj nagrade.

Na podoben način bi se dalo morda rešiti vprašanje izseljenskega šolstva tudi drugod med našimi izseljenci in prav zato sem napisal te vrstice. Potrebno je torej:

1. Da pošlje domovina vsaj na vsakih dva tisoč izseljencev enega pravega poklicnega učitelja.

2. Da si ti učitelji s pomočjo Rafaelove družbe in naših državnih oblasti vzgoje pomožnih učiteljev in učiteljic.

3. Da pritegnejo izseljenski duhovniki in učitelji k sodelovanju dijake slovenskih izseljencev, ki študirajo v tujini.

In končno še to:

Že v domovini zelo trpi vzgoja mladine in naroda sploh, ako vlečeta duhovnik in učitelj vsak na svojo stran, še desetkrat huje kakor doma, pa bi se tak nesporazum maščeval v tujini.

J. L.
Francija

Izseljenska nedelja ima namen približati domovino izseljencem in obratno. Naj bi ne bila neke vrste Vseh Svetih, ko prihajamo na med letom pozabljeni grobove, polagamo cvetje, prižigamo luči, potem pa zopet pokrije pozaba grobove za eno leto. Krivi so seveda tudi mrtvi sami, ki so tako tihi.

Mi izseljenci smo živi, smo del domovine, zaenkrat v tujini, a v vednem upanju, da nam razmere dovolijo, da se vrnemo. Vsa koletni izleti v domovino so poizvedovanja, so golobi iz Noetove ladje, ki bi prinesli zeleno vejico upanja, da se lahko zopet vrnemo na domačo zemljo. Za sedaj nam je kruh tu bolj zagotovljen in bi ne bilo pametno iti v negotovost. Zato prihajamo vsaj s kratkim poročilom o naših tukajšnjih razmerah.

To leto je prineslo nam izseljencem precej izprememb, ki, hvala Bogu, niso vse slabe. Delavske razmere so se zlasti po juniju izboljšale. Glavna pridobitev ni zvišanje plač. Porast cen je kmalu prinesel prejšnje življenjske razmere. Bolje je že bilo prenehanje praznovanj, vsaj en do dva dni v tednu. To se že nekaj pozna. Veseli smo bili zasluženega plačanega dopusta 14 dni na leto in 40 urnega tedna, ki pa šele pride. Najbolj smo se oddahnili, ko je prenehalo včasih že neznosno priganjanje k delu in obkladanje z nelepimi priimki. Pazniki so se naenkrat spomnili lepih francoskih manir in le želeli je, da jih več ne pozabijo. Prenehale so tudi kazni v denarju za razne malenkostne pogrške pri delu. Naši radi delajo in sedaj nič manj ne naredo, delajo pa z veseljem, medtem ko so se poprej že naprej bali iti na delo.

V dnevih boja za izboljšanje delavskih

razmer je bilo vse delavstvo solidarno. Kar se je doseglo, je bilo pošteno zaslužno, kar so priznali tudi tisti krogi, ki niso bili vedno naklonjeni delavskim zahtevam. V slogi naj bo moč za delavski stan tudi z naprej. Ni pa prav, da se je sumničilo in grozilo tistim našim rojakom, ki jim je še svet verski in narodni čut. Da so bili v tej zadevi najhujši ravno drugače misleči sorojaki, je bilo tem bolj žalostno. Tako se ne dela za delavsko slogo. Merodajni krogi naj skrbijo, da se to ne bo ponavljalo.

Sram nas je tudi bilo, ko so hodili po kolonijah agitatorji in blatili domovino. Pripovedovali so o groznih mučenjih po jugoslovanskih ječah. Glavno srd so izlivali na dr. Korošca, ki je bil kriv vsega. Dela se po starem načelu: laži! Nekaj bo že ostalo. Za te agitatorje so pobirali po hišah in kdor se je upal upreti, je slišal groznje kot: Fašist, le počakaj, se te bomo že zapomnili. Vse to umevno kali pravo prijateljsko razmerje, ki naj bi vladalo zlasti v tujini med rojaki.

Vendar so se razmere že nekoliko ublažile; društveno življenje se zopet poživlja, kulturne prireditve zbirajo naše ljudi po skromnih voranah, izseljenska nedelja nas bo osrčila v nadi, da domovina ne bo pozabila svojih sinov, ki jo ljubijo in hočejo tudi z naprej čuvati svetinje, ki jih je naučila njihova mati.

Rodnim bratom v tujini

Kaj čudne so razmere med našimi brati in sestrami v tujini, če se smem tako nazvati — naše — može in fante, žene in dekleta, ki so se pred par leti s solzami v očeh poslavljali od dragih domačih z zavestjo, da se še kdaj vrnejo v okrilje svoje drage domovine. Ali ni tako, dragi mi brat in sestra?... Toda tujina ti je kalila srce v pohlepu; zatajil si svojo narodnost in si postal državljani tuje države. Iz strahu pred grozno izgonu si položil svoje slovensko srce na oltar tujine.

Res je, da si zapustil lepe zelene livade, bele cerkvice vrh gričkov z mislijo, da ti da tujina vsega v izobilju, kar ti domovina ni mogla dati, nikakor pa ni bil to tvoj namen ob slovesu:

Z Bogom, ti vas domača, šumeči gozd in zeleni log, Z Bogom, dragi mi domači, za vedno! Z Bogom, ti mati zemlja, na tebi je tekla moja zibelka in zdaj te zapuščam, zapuščam tebe in moje mladostne spomine! To ni bil tvoj namen. Pač pa si mislil v duhu: Da, z Bogom, pa ne za vedno! Naj te kmalu zopet vidim, kraj domači. Ko pa si prestopil tuja tla, te je obdalo še večje domotožje po rodni zemlji in dragih ti domačih. Cudim se, kako si se mogel privaditi tujini? Vsaj v upanju bi vztrajal; še se vidi,

rodna zemlja, četudi sem daleč ločen od tebe, toda v duhu sem vsak dan pri tebi in s hrepenjem v srcu si zapojem:

Oj, predraga domovina,
ljubi moj slovenski kraj,
kjer je zib'ka moja tekla,
bod' gomila moja kdaj!...

Pa bi ne bil nikoli storil tega koraka, kakor si ga. Na gomili ljubečega ti očeta in mame v domovini pa bo prerastlo trnje njihov grob. Ne bo sina, ne bo hčere, da bi rahljali prst in udušili trnje in nasadili dišečih rožic na njuno gomilo. Jaz pa preveč ljubim svoj dom, ljubim svoje starše, brate in sestre, ljubim lepe slovenske šege in navade, da bi se dal zapisati za tujega državljanu. Ko mi je nekoč prijatelj pisal pismo in obenem vprašal: »Pritiskajo nas in izganjajo. Ali bi ti sprejel francosko državljanstvo? In kaj je s teboj? Ali si že prepisan?«

Jaz sem mu odpisal tako-le:

Slovenec sem!
Slovenec hočem ostati,
ker me rodila je slovenska mati...

Izseljenec.

Naj nam bo svetilnik...

Te dni je mnogim Slovincem, morda celo vsem, ki so ali so bili naročniki »Duhovnega življenja«, prispela z »Rafaelom« tudi knjiga o prvem slovenskem kongresu v Ljubljani. Vem, da so nekateri mislili o izseljenskem kongresu drugače, morda da ni bil tako nujen potreben, kot se je sedaj pokazalo, ko vidimo s kongresa jasno sliko izseljenskega slovenskega življa širom sveta. Marsikdo je iz knjige spoznal, kako potrebno je bilo to zborovanje slovenskega izseljenstva, koliko prepotrebnih točk se je podčrtalo, koliko zamotanih in za naš narod naravnost sramotnih intrig razčistilo in

težnje ter predloge položilo na mizo onih, od katerih je odvisen razvoj izseljenstva. Vsa čast in srčna hvala Družbi sv. Rafaela, ki je organizirala tako gigantsko delo edine iz ljubezni do izseljenih bratov. Naj nam bo prvi izseljenski kongres svetilnik in čuvaj obenem na naših težavnih izseljenskih potih, v katerega luči naj hodi vsak pošten izseljenec. Mi izseljenci pa naj se zbiramo pri svetlobi tega našega svetilnika in mu po naših močeh prilivajmo sredstev, da bo svetil tem jasneje, ker bo v korist le nam samim, če bo naša pot bolj razsvetljena.

Anton Podlogar, Buenos Aires.

Ivan Škafar: *Izseljenstvo Slovenske krajine*

Slovenska krajina je zelo gosto naseljena. Samo tu imamo ozemlje, kjer se gostota v povsem kmetiskem področju dvigne celo čez 150 ljudi na km², kot pravi tudi univ. prof. dr. Anton Melik v svoji »Sloveniji«. Gorička je malo rodovitna. Na Ravenskem in Dólinjskom, ki sicer precej dobro rodita, pa so imeli svoja obsežna posestva grofje in veleposestniki. Enajst veleposestnikov je imelo — po podatkih urada za izvedbo agrarne reforme v Ljubljani — v Slovenski krajini v lasti 20.677 ha zemlje. Od tega je pripadalo »obdelovalni zemlji« dobra polovica (52,1%), gozda samo 37,5%. (Glej Melik, *ibid*; str. 459.) Zato je razumljivo, da je moralo iti toliko ljudi iz Slovenske krajine v svet za kruhom in zaslužkom. Imeli so premalo zemlje in še ta je bila manj plodna. Tudi agrarna reforma po prevratu položaja ni mnogo spremenila.

V glavnem pa je bilo vedno in je še zdaj izseljenstvo Slovenske krajine večinoma sezonskega značaja. Šli so ljudje v bližnje in daljne kraje za zaslužkom; na mlaticev, košnjo in žetev. Po končanem delu so se vračali z zaslužkom domov; doma prezimili in potem na spomlad zopet šli v svet. Že pred več kot sto leti so hodili prekmurški Slovenci na sezonsko delo v zaladsko in šomodsko župnijo, kjer so bili zaradi pridnosti, spretnosti in delavnosti zelo priljubljeni. Hodili so radi tudi na delo (mlaticev), posebno oni ob Muri, na sosednjo Štajersko. Značilno je, kaj piše o njih J. Meško pred več kot pol stoletjem. Pravi namreč: »Ali se ne bi dalo onim (Prekmurcem), ki pridejo sem preko Mure na delo, — navadno so si romašni — postreči s kako knjigo, ki v prahu zastoj leži? Rojaki na meji, preudarite, in tudi drugi daljni mislite na svoje krvne brate onkraj Mure!« (Kres 1882, str. 522). Skrb Štajerske ne samo za telesno, ampak tudi duševno hranjo prekmurških Slovencev!

Nekako pred 50 leti so začeli hoditi Prekmurci na sezonsko delo v Slavonijo. Delovne razmere so postale med njimi kmalu neznošne in godile so se jim strašne, v nebo vpijoče krivice. Svojega krepkega zagovornika so pa našli v dr. L. Ivanócyju, ki je krivice ostro ožigosal na raznih mestih, tudi v časnikih; tako n. pr. v »Szombathelyi Ujság« s člankom »Lesz-e nalunk socializmus!« (1895, št. 18; gl. Kal. S. Jez. 1915, str. 72!) Nad pol stoletja pa že hodijo prekmurški Slovenci na sezonsko delo v Slavonijo, a šele letos jim je bil poslan prvi duhovnik — gosp. Bejek Janko, župnijski upravitelj v Pečaroveh. Prvikrat so dobili svojega izseljenkega duhovnika, ki bi se moral biti letos petdesetih in ne prvič pri njih! Koliko manj dušnih pretresljev bi bilo in koliko manj socialnih krivic bi se jim zgodilo!

Edino v Ameriki — Severni in Južni — so prekmurški Slovenci stalno naseljeni. V Severni Ameriki imajo svoje župnije i katoličani i luterani. Ti so še izmed vseh prekmurških izseljencev najbolj oskrbljeni. Računajo, da jih je okrog 20.000 (z otroci). Naselili so se večinoma v letih pred svetovno vojno. Njihove župnije n. pr. so v Bethlehemu Pa, Bridgeportu in Clevelandu.

Največja je v South Bethlehemu. Že zgodaj so dobili svoje izseljenke duhovnike: Horvat Lovrencij, frančiškana Klement Veren in Egidij Horvat; tudi luterani imajo svoje pastore. Najmočnejše je njihovo kulturno življenje v South Bethlehemu. Imajo razna društva; svojo šolo, kjer poučujejo slovenske šolske sestre; svojo cerkev itd. Izdajali so v narečju celo svoje lastne časnike; tako n. pr. so: Szlobodna Rejes (1916); urejeval jo je Kardosh L. Izhajala je v South Bethlehemu. Istega leta je izhajal v Chicagu me-

Ivan Škafar, kaplan, Prevalje

sečnik »Zvezda Vogrszki Szlovenecov«, ki sta jo urejevala Horvat Lovrenc in Krampač Jožef. Leta 1921 je začel izhajati v Bethlehemu evangeličanski verski list »Zvoná glásze«. Urejeval ga je dr. Stiegler Ernő. Tega leta je začel izhajati tudi »Amerikanszki Szlovenecov Glásze«. Naslednje leto je začel izdajati Horvat Lovrenc tudi »Kalendar za Vogrszke Szlovenecove v Ameriki«. — Tednik »Amerikanskih Slovencev Glas« izhaja še danes. Marsikateri prekmurški Slovenci se je v Ameriki uveljavil na raznih področjih kulturnega življenja in postal znan. A žal se vezi med njimi — vsemi prekmurškimi izseljenci v Severni Ameriki — in domovino vedno bolj trgajo. Premalo je stikov. Pisma prihajajo vedno bolj redko. Stike vzdržujejo večinoma le »Novine« in »Amerikanskih Slovencev Glas«. Zato je nujno potrebno, da se ti stiki čim bolj poživijo. In to ne bo tako lahko delo!

Nekoliko bolj stalno so naseljeni prekmurški Slovenci tudi v Južni Ameriki. Večinoma v Argentini in Braziliji, kamor so se iselili pred dobrim desetletjem. Tudi tu so začeli zamirati stiki med njimi in domovino. Kar je še bilo, je tvoril to Klekl s svojim tiskom. Njemu so od časa do časa poslali kako pismo in v njem opisali svoje težave in življenje. S prihodom izseljenkega duhovnika Janeza Hladnika v Buenos Aires so se začeli medsebojni stiki poživljati. Začel je zbirati okrog sebe tudi prekmurske izseljence. 14. junija so imeli po dolgih letih prvič slovensko službo božjo. Da bi še prekmurske Slovence bolj navezal na-

se, je upeljal zanje v »Duhovnem življenju« celo »Prekmurški kotiček«, pisan v prekmurščini (gl. št. 108). Sam je tudi stopil v stik z njih ožjo domovino in jim nabavlja molitvenike in ostali tisk, v njih narečju pisane. Tako je Hladnik v kratkem času dosegel posebno med prekmurškimi izseljenci zelo zadovoljive uspehe. Saj n. pr. pravi: »Moje delo je bridko. Med Prekmurci je lepo, ali imam drugačnih ovac!« Dokaz, koliko bi se moglo med Prekmurci v tujini dobrega napraviti že v kratkem času, le če bi povsod dobili goréče slovenske duhovnike.

Najmanj so pa oskrbljeni prekmurški sezonski delavci v Franciji, kjer jih je zdaj okoli 6.500. Večinoma so to neporočeni; fantje in dekleta; posebno dekleta. Zdjaj že sedmo leto hodijo Prekmurci v Francijo na delo. Kar le more, gre. Delajo večinoma na kmetih. Delo je naporno in težko. Zaslužek je še kolikortoliko zadovoljiv. A s padcem vrednosti franka je posebno Slovenska krajina precej udarjena. Za eno tretjino bo zaslužek manjši. To je veliko! — Raztreseni so skoraj po vseh departementih. V dušnem oziru pa so od strani domovine od vseh slovenskih izseljencev najbolj prepuščeni sami sebi. Povsod so že menda Slovenci v tujini dobili svojega duhovnika, samo ti sezonski delavci v Franciji ne. Le tu pa tam jih je zbral po 30 do 50 kak slovenski duhovnik v Franciji (Kastelic, Franc Orešnik). Pa kaj je to napram 6.500 izseljencem! Ali res toliko ne premoremo tu v naši banovini, da bi poslali prekmurškim sezonskim delavcem v Francijo vsaj enega izseljenkega duhovnika? Poglejmo samo v Poljsko! Tudi Poljska ima mnogo svojih izseljencev raztresenih po najrazličnejših krajih Francije. Pa kako ona skrbi za svoje! Letos n. pr. je spomladi obiskal vsakega Poljaka na domu njegov izseljenki duhovnik. Kako je našim hudo, ko vidijo, kako drugi narodi skrbje za svoje, za naše se pa domovina v tem oziru nič ne zgame! Tako ne sme več biti! Vsako leto bi moral vsaj enkrat obiskati vse — izseljenki duhovnik. To delo bi bilo zelo naporno in tudi gmatno bi moral biti zadostno oskrbljen — saj bi moral skoraj stalno biti na potovanju.

Zadostno oskrbimo izseljence iz Slovenske krajine najprej z duhovniki. Ti in edino ti bodo mogli potem tudi najbolje braniti in zagovarjati socialne pravice izseljencev. Posebno izseljencem v Franciji in Slavoniji moramo v tem oziru posvetiti posebno pažnjo in to čim prej! Žalostne razmere v Slavoniji so nam zdaj iz obširnega Bejekovega opisa v »Slovenec« dovolj poznane. Kaj vse bi se šele moglo napisati o izseljenkih razmerah v Franciji!

Ena izmed resolucij lanskega prvega izseljenkega kongresa v Ljubljani se glasi: »Dosedanja naša izseljenka skušnjava uči, da je slovenski izseljenki duhovnik za vsako večjo naselbino ali za vsako središče manjših naselbin najnujnejša potreba. Zlasti naše izseljenstvo v Združenih državah jasno kaže, da je z oskrbo naših izseljenkih naselbin z dobro izseljenko duhovščino tudi vse drugo oskrbljeno!«

Pojdimo in storimo mi tako tudi z ozirom na izseljence iz Slovenske krajine! Dajmo jim potrebne duhovnike!

Res clamat!

Jože Premrov:

Pesem tujine...

IV.

Janez je pridno delal in varčeval z denarjem. Kjerkoli je mogel, si je pritrgal. Prihranil si je že precej denarja. Hotel ga je že poslati domov, pa je sklenil, da ga pošlje šele tedaj, ko si prihrani tisoč mark.

Tone ga je vedno opazoval. Če je videl ali pa slutil, da je žalosten, ga je kmalu potolažil. Vse je dosegel pri njem, le misel na dolg mu ni mogel zamoriti. Vedno mu je ležalo na srcu: Dom in dolg.

Svojih domačih Janez ni pozabil. Vsak mesec jim je pisal obširno pismo. Karkoli je mogel, je tudi Anici poslal tople pozdrave.

Anica jih je bila vesela. Spoznala je, da ji je Janez naklonjen. Njene misli so ga spremljale vsak dan.

Če ji je pisal, da je z delom zadovoljen, je bila Anica najbolj vesela.

Tudi Anica mu je večkrat pisala. Povedala mu je vse novice iz vasi in tudi iz bližnje okolice. Vedela je dobro, da jih bo Janez vesel.

Janez je zvesto hranil vsa njena pisma. Često jih je prebiral, zlasti pa tedaj, ko ga je tujina najbolj morila. Marsikdaj mu je kanila solza veselja na pismo. O, kako toplo mu je bilo tedaj pri srcu! Zdelo se mu je, da ima v pisemih največji zaklad.

V Aničinih pisemih se je odkrivala plemenita duša, na katero še ni kanil madež pokvarjenega sveta. Vsa lepa in kot kristal čista je bila njena duša. Njena pisma so odkrivala vso lepoto in preprostost otroške duše. Vonjala so po domovini in po rožah...

Marsikateri večer je bil Janez zelo otožen. Ko je sam sedel v sobici, si je zakril obraz. Njegove misli so mu uha-jale do Anice in jo pozdravljale. Preden je legel k počitku, je pokleknil k postelji in dolgo molil. Molil je zase, za domače in za — Anico...

Anica je tudi često mislila nanj. Ob tihih jesenskih večerih so hitele njene misli daleč v tujino k Janezu... Janeza je videla v duhu in sočustvovala z njim. Čutila je njegov utrip in okušala vso težo njegovega pustega življenja.

Tiha in skromna ljubezen obeh src se je vedno bolj utrjevala in poglobljala. Nihče ni vedel za to skrivnost, razen Boga. Vso samoto sta potožila le Njemu. Prosila sta Ga, naj ju ohrani zdrava na duši in telesu.

Bogu je potožila Anica, da ji je hudo za Janezom. Razodela Mu je tudi, da ga iskreno — ljubi...

Domači so Anico često videli, kako se je zadnja leta, odkar je Janez odšel, spremenila. Spraševali so jo po vzroku, pa niso zvedeli ničesar. Anica je sklenila, da ne pove skrivnosti nikomur.

Neko nedeljo sta odšla Janez in Tone na znano božjo pot v Kevelaer. Mariji sta se šla zahvalit za vse dobrote, ki sta jih po Njenem posredovanju prejela. Janez je bil vesel tega romanja, ko se je spomnil, kako sta z materjo prvič v življenju obiskala Marijo na Brezjah.

Sedaj je matere pogrešal. V duhu jo je zrl, kako mu sledi in kako se veseli z njim.

Janez je nepremično zrl Marijo. Prosil jo je, naj ga varuje pri delu in mu dodeli kaj kmalu čas, da se vrne pod rodni krov. Ves srečen je bil, saj se mu je zdelo, da se mu je Marija lahko nasmehnila in ga blagoslovila. Anico in domače je tudi priporočil Mariji. Mariji je zaupal, da ima Anico zelo rad in da bi jo rad imel za družico v življenju...

Vroč mu je postalo v srcu, ko je Mariji razodel to srčno skrivnost.

Tone je videl, da se je Janez nekam čudno stresel, zato ga je prijel za roko in ga peljal na dvorišče.

Janezov obraz je bil blede. Milo ga je pogledal in — molčal.

Pri kosilu sta napisala več razglednic za domače.

Popoldne sta se udeležila večernic. Janezova duša je pela in se radovala...

Proti večeru sta se vrnila. Janez je bil vesel, saj se mu je zdelo, da ga spremlja Anica...

Zvečer ni mogel zaspati, čeprav je bil truden. Sedel je za mizo in napisal dolgo pismo za Anico, v katerem ji je razodel tajnost svojega srca. Prosil jo je, naj ne bo huda nanj, če se je mogoče zmotil. Izrazil je tudi željo, da bi kaj kmalu prejel odgovor. Z mislijo na Anico je sladko zasnival...

Drugo jutro je previdno oddal pismo in odšel na delo. Ves dan mu je rojilo po glavi vprašanje, kaj si bo Anica mislila o njem. V duhu jo je prosil, naj ga nika ne zavrne in naj ne bo huda nanj...

(Dalje prihodnjič.)

Slovenski pevski zbor »Društva sv. Barbare« v Gladbecku, Nemčija, ki ga vodi g. Fr. Dobravec

Izseljenske novice

Dopisi za prihodnjo številko Rafaela morajo biti v uredništvu do 4. novembra.

Za oktobrsko številko se je nabralo toliko dopisov, da nismo mogli vseh zaradi pomanjkanja prostora priobčiti. Prosimo, da nam vsi prizadeti oprostite.

Do zdaj smo prejeli že precej fotografij, za katere smo prosili v septembrski številki Rafaela. Vsem najlepša hvala! Obenem pro-

simo, da tudi oni, ki nam jih še niste poslali, pohitite, ker jih nujno rabimo.

Letos homo obhajali 29. novembra izseljensko nedeljo. Vse naše v tujini in tudi domovino prosimo, da posvete temu prazniku svojo ljubezen. Vse naše urednike časopisov, revij in drugih listov prosimo, da objavijo primerne članke o naših izseljencih, ki jih je sila razmer poglala v svet.

Jutranja molitev rudarjevega otroka

O Bog, ki ljubiš nedolžne otroke, poslušaj in usliši me, kar Te sedaj prosim:

Moj ata gre vsak dan v črno jamo, kjer nam s trdim delom služi vsakdanji kruh. Vsak dan je v smrtni nevarnosti. Bojimo se, ko odhaja in veseli smo, ko se zopet vrača med nas. Ljubi Jezus in Marija, obvarujta ga danes vsake nesreče. — Čuvaj pa tudi mojo mamo. Ohrani nam jo še dolgo, dolgo zdravo in srečno, saj veš, kakšne sirote so otročiči brez matere. — Pa za svoje bratce in sestrice Te prosim, o Bog. Naj žive tako, da bodo Tebi všeč.

Pa še drugo veliko prošnjo imam, o Bog. Mi živimo v tujini. Še bolj kakor naši očetje so tu v nevarnosti naše duše. Kako me boli in peče, ko slišim, da brezverci okrog mene pre-

klinjajo vero, Boga in Marijo, pa ne morem pomagati, ker sem še prešibek in premajhen. Oni, ki bi lahko pomagali, ki imajo še vero, pa si ne upajo, ker jih je sram.

Jaz takole mislim in vem: Solnce in zvezde in te lepe cvetice, ki jih tako rad nabiram, je moral neko ustvariti, ker iz nič ni nič. To si storil Ti, ljubi Bog, ki si tudi sam prišel na zemljo in nam govoril o veri. Vem, da ne živim samo zato, da se tu mučim in trpim, ampak da bom živel tudi po smrti. To mi pravi moja vest, katero si skušajo nekateri zbrisati z zasmrnavanjem dobrega. Ker to dobro vem, bom skušal vedno živeti, kakor vera uči.

Ljubi Jezus in Marija, pomagajta mi, da nikdar ne omagam!

Kaj delajo naši po svetu

Nemčija

Slovinci v Nemčiji se pridružujejo rojakom v domovini s srčno željo, da se proglasi Ant. Martin Slomšek blaženim.

Val navdušenja je razgibal nas Slovence v vsem Porurju v Nemčiji, ko smo čuli od gospoda svetnika Tensunderna, da se bomo tudi mi pridružili stotisočerm v domovini z morda še bolj iskreno srčno željo, da se naš veliki škof Anton Martin Slomšek proglasi blaženim. Prepričan sem, da še nikoli niso predsedniki društev sv. Barbare s tolikim zanosom opravljali nelahke posele, da so hodili od hiše do hiše s polami, na katere so verni Slovenci podpisovali svoja imena. Celo otroci iz Gladbecka so zbrali 85 svojih podpisov. Mi morda še bolj občutimo vso svetost in veličino Slomska, kakor vi v domovini, saj njegova doba in delovanje tako sliči našemu delovanju v Nemčiji. Tako blizu je on našim težavam in nadlogam. Prav zato mi še prav posebno želimo, da bi on bil tisti, ki bi ščitil naše delo, da bi imeli v nebesih svojega velikega priprošnjika pri Bogu.

Dne 20. septembra se je zbralo na stotine vernih rojakov iz vseh delov Porurja v Kevelaerju, da javno manifestirajo veliko željo po lastnem svetniku. Pomenljivosti tega romanja, katero so naši izseljenci posvetili namenu beatifikacije služabnika božjega A. M. Slomska, se je v polni meri zavedal tudi naš kr. konzulat v Düsseldorfu. Že par dni prej je z okrožnicami, v katerih je predočil ves pomen te proslave, pozval vsa društva v Nemčiji, da se je udeležijo. Poseben poudarek pa je dal s tem, da se je proslave udeležil sam generalni konzul g. Dušan Pantič v vsem konzularnem osebju in to s konzulom g. Nikolom Nadičem, izseljenkim komisarjem g. Hinkom Samcem ter konzularnim uradnikom g. Josipom Benuličem, ki so tudi podpisali beatifikacijsko listino. Celo 35 Slovencev iz Belgije se je udeležilo naše pobožnosti.

Ob četrtno devet je bila v Kevelaerski baziliki slovesna sv. maša. Z največjo pobožnostjo so rojaki pristopali k mizi Gospodovi. Po službi božji je bila procesija. Krasen je bil pogled na številne društvene prapore, za katerimi so korakali naši izseljenci. Takoj v prvi vrsti za pevci je šel generalni konzul g. Pantič v spremstvu našega izseljenkega učitelja g. Šlibarja ter konzularnega osebja. Konzistorialni svetnik g. Tensundern je molil med potjo križev pot.

Pod križevim drevesom se je procesija ustavila. Tu se je izvršil najvažnejši del letošnjega romanja, oni del, kateremu so ga Slovenci posvetili.

Pevski zbor iz Gladbecka pod vodstvom gospoda Franca Dobravca je za uvod zapel Slomškovo pesem »Glejte že sonce zahajati, nakar je mala deklica Ana Kostanjevec deklamirala pesem:

Molitev za beatifikacijo Martina Slomska.

V neizmerne dalje pluje naša srčna želja. Slovenci Bogu vdani borci zvesti molitev molijo k Očetu: »Pokloni Oče nam svetnika!«

So več ko tisoč let že tu Slovenci v novi zemlji sprejeli vero pravo in jo ohranili, čeprav prišli udarci so nad nje nemili, a vsi odbiti so bili in v prah teptani. Odpor odnehal ni, ko Turkovi sile stoletja so se brezuspešno k nam podile. Vsa naša je slovenska zgodovina pretkana borb le za svobodo domovine ter vero pravo.

In v težkih časih, ko za skorjo kruha odšli po svetu so sinovi njeni, s seboj so vzeli vero in besedo svojo. Je polno vrhov na braniku stalo: Misia, Mahnič, Jeglič svetla so imena, med njimi najsvetlejša je Martina Slomska. Svetost njegovega življenja izpričuje, kako ljubezen domovinsko družil on je z vero sveto,

kako z akordi harmonije čiste učil prosvete prave je med bratt. Slovenci vidijo zato že v dalji, da njih molitev prošnja se jim uresničuje:

»Naš mali rod, o Bog, še nima priprošnjika, zato pa bolj želimo, da svetost Martina up nam daje, da bo po volji božji on tisti, ki naš rod bo čuval večno.«

Po tej deklamaciji je deček Franc Hoznar s posebnim nagovorom izročil podpise gladbeške mladine konzistorialnemu svetniku g. Tensundernu.

Nato je izseljenki učitelj g. Šlibar govoril o pomenu te slavnosti za izseljence, o delu Martina Slomska, ki je tako lepo družil narodno delo z vero in s tem pokazal pot drugim. Poudaril je nadalje, da je Slomšek izklesal značaj vernega slovenskega ljudstva in še dodal proroške njegove besede, da se bo sonce prej zasukalo okoli zemlje in ne zemlja okoli sonca, preden bo izkoreninjeno Slovanstvo. Zatem je izročil izseljenki učitelj g. Šlibar podpise s sledečimi besedami:

»Izročam vam, g. svetnik, v imenu vseh rojakov v Nemčiji preko 2500 podpisov Bogu vdanih Slovincem s sporočilom, da prosite prevzvišenega lavantinskega škofa v Mariboru, da sproči sv. Očetu našo srčno željo, da se proglasi služabnik božji Martin Slomšek blaženim.«

Med posameznimi točkami sporeda so peli gladbeški pevci cerkvene pesmi.

Po izročitvi podpisanih pol je g. Tensundern prebral pastirsko pismo mariborskega vladike, ki ga je prav za to proslavo spisal z namenom, da ga čujejo vsi rojaki. Pastirsko pismo se glasi:

Dragi rojaki izseljenci!

Z veseljem sem zvedel, da priredite v nedeljo, dne 20. t. m., romanje k Materi božji v Kevelaer. Pri tem mi je prišlo v spomin, kako smo se pred leti na tej božji poti skupaj priporočali naši nebeski Materi in ji obljubili svojo zvestobo. In mislim, vsak izmed nas more reči, da ga Marija do sedaj ni zapustila, a ga tudi v prihodnje ne bo, ako jo bo z zaupanjem klical na pomoč. Dragi rojaki, ljubimo in častimo Marijo, ona nam je dala Jezusa Kristusa, Odrašenika, oša je naša duhovna mati in delivka vseh milosti!

Prav posebno mi je ljubo, da ste letošnje romanje posvetili v namen beatifikacije služabnika božjega škofa Antona Martina Slomska. Sam Sv. Duh nas opominja v sv. pismu (Prid. 44, 1): »Častimo slavne moze in naše pradede v njihovem rodu.« Prava slava in čast človekova je le v svetosti, po kateri se človek približa svojemu Bogu, se s pomočjo božje milosti povzpne na višjo stopnjo božjih in dejanskih čednosti, Bogu v čast, sebi v zveličanje in vsem ljudem v vzgled in spodbudo. Tak moč je bil, kakor smo prepričani, naš slavni rojak škof Anton Martin Slomšek. Zaradi tega se je začelo delo za njegovo beatifikacijo, naj vsemogočni Bog škofa Antona Martina Slomska »povelja, da bo pred vesoljno Cerkvijo prištet zveličanim.«

Da se želja in hrepenenje Slovencev — naj bi dobri Bog dal delu za Slomškovo beatifikacijo uspeh in srečen izid — pokaže tudi na zunan in da se vzbudi v srcih vseh Slovencev želja po lastnem svetniku, v ta namen so se letos meseca junija vršili v Mariboru ob Slomškovem grobu veličastni Slomškovi prazniki. Pri tej priliki mi je bilo izročeno več sto tisoč podpisov s prošnjo, da jih izročim sv. Očetu v Rimu in izrazim željo vseh Slovencev, naj bi Cerkev Slomska prištel svetnikom.

A Slomškovo sloves sega že preko mej naše ožje domovine. Letos sem se meseca junija udeležil velehradskega kongresa na Moravskem, kjer sem imel priliko ugoviti, da častijo Slomska tudi naši slovanski bratje Čehi in Slovaki, ki so njegovo bratovščino sv. Cirila in Metoda radostno sprejeli in jo preuredili v Apostolstvo sv. Cirila in Metoda. Letošnji velehradski kon-

gres se je v eni izmed svojih resolucij pridružil delu za Slomškovo beatifikacijo.

Dragi rojaki! Veseli me, da se tudi Vi zimate za Slomškovo beatifikacijo, da ste dali na spored Vašega letošnjega romanja v Kevelaer točko: Križev pot pod križevim drevesom; pridiga in molitev za beatifikacijo Slomska. Podpise, ki jih boste postavili pod prošnjo za beatifikacijo, bom z veseljem sprejel in jih priložil ostalim podpisom.

Dragi rojaki! Najraje bi prišel v nedeljo, dne 20. septembra, zopet med Vas v Kevelaer, a to je nemogoče, ker je razdalja prevelika. Vendar bom v duhu z Vami in se Vas bom spominjal v molitvi da bi Vas Bog ohranil v sv. veri in krščanskem življenju in Vas spremljal s svojim blagoslovom.

Bog z Vami in Marija!

V Mariboru, na god Marijinega Imena, dne 12. septembra 1936.

Ivan Jožef,
škof lavantinski in apostolski administrator.

Po prečitaniu pisma se je g. Tensundern v prisrčnih besedah spomnil del Martina Slomska v službi Boga in svojega naroda. Posebno je poudarjal njegovo skrb za mladino, njegovo ljubezen do Marije in Boga, od katerega smo vse prejeli in ki nas je na križu odrešil. Bil je pravi božji služabnik, zato tudi veren sin svojega naroda.

Vsi zbrani rojaki so nato za g. Tensundernom molili očenaš za beatifikacijo Slomska.

Za zaključek so zapeli pevci pesem »Povsod Boga«, nakar se je zopet razvila procesija nazaj do bazilike. Med potjo pa so peli Slovenci litanije Matere božje.

Pri popoldanski cerkveni pobožnosti je gospod Tensundern v krasnem govoru navduševal rojake, naj ostanejo zvesti Mariji, kakor je bil naš rojak Slomšek, h kateremu naj se odlej tudi priporočamo.

Tako Slovenci v tujini slavimo svoje velike moze, a obenem si s tem ojačujemo svojo vero in pogumno zremo v bodočnost.

NB. Vseh podpisov je 3061; od teh pa je kakih 500 nemških prijateljev Slovencev.

Dortmund-Eving. — Po večkratnem povabilu in še večkratnim obljubam smo se vendar enkrat zbrali tu v Evingu Slovenci, da obiščemo našega zveznega duhovnega voditelja prečastitega gospoda duhovnega svetnika Tensunderna v Hövelu.

Res je bila nedelja 27. septembra deževna, ali v avtobusu nismo zato mnogo vedeli in pripeljali smo se srečno v Hövel ob 3 popoldne.

Bili smo najprej povabljeni v vikarijo k prav izvrstni kavi in se malo okrepčali — menda zato, ker smo se tako dolgo vozili — seveda nad eno uro. Hövel je namreč prav blizu nas in smarota je, da nismo preč. gospoda že davno prej obiskali.

Po okrepčilu smo šli v cerkev, kjer smo imeli ob 1/2 7. uri pridigo, pete litanije Matere božje in blagoslov — seveda vse v slovenskem jeziku — in tuji so nas pohvalili, da smo še zadosti dobro zapeli. Po službi božji smo se zbrali v gostilni g. Brüggerja.

Tu je preč. g. duh. svetnik pozdravil najprej našega predsednika vikarja g. Izraela iz Evinga, ki je bil tudi z nami in bogoslovca Slovencev gospoda Franca Škoda, ki študira že dve leti v Paderbornu in ima še 4 leta orati na tem vzvišenem polju bogoslovja. Obljubil nam je, da bo kot duhovnik delal med vestfalskimi Slovenci. Dal Bog svoj blagoslov, srečo in zdravje! Zatem je pozdravil preč. gospod družstvo iz Evinga, nekaj članov iz Buer Reese ter domačine Slovence iz Hövela.

Bilo nas je precejšnja skupina. Sledila je prosta zabava. Naš društvenik M. Supan je imel harmoniko s seboj in njegov zet gosli ter sta zaigrala nekaj okroglih. Spremljala sta tudi med petjem.

Gospodična M. Strekerjeva nam je zapela nekaj pesmic (solo); spremljal jo je na klavirju preč. g. vikar Izrael. Bilo nam je zelo kratkočasno in ure so potekale preneglo.

Gospod svetnik nas je še enkrat povabil v vikarijat in smo se tam čisto prosto zabavali. Peli smo skoro vse slovenske pesmi. Harmonika ter gosli sta pošiljala svoje zvoke med mlado in staro, tako da se je marsikje kakšen nedolžen plesek od stola odtrgal. Seveda, tudi stari mami in očetu včasih kri zavre.

Naj še enkrat na tem mestu izročem v imenu društva sv. Barbare v Evingu prečastitemu gospodu duhovnemu svetniku Tensundernu za tako blagi in prisrčni sprejem, kakor tudi za izvrstno kavo in vse drugo najiskrenejšo zahvalo. Tudi gospodični sestrici gospoda svetnika najiskrenejša hvala za njen trud in heroično potrpljenje z nami.

Bog naj Vama obema obilno povrne, nam pa ostanejo te urice v Vaši sredini nepozabne.

Predsednik.

Gladbeck. — 1. oktobra 1936 je bila otvorjena v Gladbecku jugoslovanska privatna šola. Na

tem mestu se zahvaljujem vsem, ki so mi pomagali pri delu, posebno še generalnemu konzulu g. Pantiču iz Düsseldorfa, vladnemu predsedniku v Münstru, gospodom pri šolskem svetu v Gladbecku, g. Dobravcu in ostalima predsednikoma jugoslovanskih društev v Gladbecku.

Do sedaj je vpisanih za šolo okoli 70 dečkov in deklic. Pouk se vrši v dveh skupinah in za vsako dvakrat v tednu. Otvoril se bo tudi tečaj za odrasle.

S tem so dobili Slovenci v Nemčiji svojo prvo jugoslovansko privatno šolo, katero vzdržuje jugoslovanska vlada. **Šlibar Anton**, izselj. učitelj.

Holandija

Obvestilo! — V domovino potujočim se priporočam za shrambo prtljage: **Jožef Češek**, skladiščnik pri »Figovec«, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 13.

Brunsum. — Vsi člani društva sv. Barbare žalujejo za družinami Silih in Črešner, ki so odpotovali 3. septembra v domovino. Z njimi je izgubilo društvo cerkvene pevece in godbenike. Tukajšnji društveniki jih dolgo ne bomo mogli pozabiti, saj so nam več let tako lepo prepevali pri naših društvenih prireditvah in posebno še pri slovenskih službah božjih.

Na tem mestu se obema družinama vsi najlepše zahvaljujemo za njihov trud in delovanje pri društvu in jim želimo obilo sreče v domovini.

Tudi naša društvena godba je propadla, na katero smo bili Slovenci iz Brunsuma tako ponosni. Društvo je leta 1936 vse žrtvovalo za nakup godbenega inventarja in tudi godbeniki sami so veliko žrtvovali, da smo imeli svojo godbo, ki je obstojala iz 25 slovenskih mož in fantov. Vsa leta so izvrstno igrali pri naših narodnih in cerkvenih prireditvah. Tudi tuja društva so jih kar občudovala in so jih vedno valila na svoje prireditve in procesije. Vsled redukcij in tukajšnjem rudniku pa je vsako leto odpotovalo nekaj naših godbenikov, tako da smo bili primorani nadomeščati z godbeniki drugih narodnosti, kar pa je povzročilo več težkoč. Na žalost sta sedaj zadnja dva slovenska god-

benika odpotovala in zato je bilo društvo primorano godbo razpustiti in godbeni inventar prodati z veliko izgubo. Tako nam propada v teh slabih časih naše društvo. Še pred kratkim smo bili ponosni na naše lepo delo; saj je šlo društvo v Brunsumu 145 rednih in še precej izrednih in častnih članov. Imeli smo močno pevsko društvo, kolesarski, dramatični odsek in svojo godbo. Danes nas je še okoli 20 članov, ki se še zmiraj trdno držimo naših društvenih pravil.

Pri tem jadikovanju bi skoraj pozabili sporočiti veselo novico. Mislili smo že, da smo prav ob vse, posebno bi pogrešali lepo slovensko petje, ko nas je presenetil v nedeljo dne 13. septembra pri službi božji naš novi pevski zbor, ki je prav lepo prepeval pri sv. maši. To je pa največja zasluga našega č. g. patra Teotima. Kakor hitro je zvedel, da so odpotovali naši stari pevci, je rekel: »Brez petja pa ne bo šlo.« In se je takoj potrudil in šel od hiše do hiše slovenskih družin in zbral nekaj mož, žena in deklet, kar je pač še našel, ker veliko ni mogel izbirati; saj nas je že malo tukaj. On pa pravi: »Vsak Slovenec ima dar božji za petje.« Imeli so dvakrat pevске vaje, dirigent je kar on sam, in že so pri sv. maši prav izvrstno zapeli.

Na tem mestu se najlepše zahvaljujemo častitemu g. patru, kakor tudi našim novim pevcem in pevkam ter jih prosimo, da bi vztrajali naprej. **Odbor.**

Francija

Bruay. — Priredili smo tudi letos 27. septembra nam tako priljubljeno »Vinsko trgatve«.

Kljub temu, da je letos grozdje precej drago, smo uredili precej velik vinograd in ga nepričakovano hitro obrali. A še preden smo se ga lotili, smo zapeli nekaj zelo lepih zdravic.

Največjo važnost smo letos posvetili častnemu grozdu. Dogovorili so se fantje, da ga hočejo odkupiti za vsako ceno ter ga ponesti na

šemu častnemu predsedniku msgr. Zupančiču, ki nam je udeležbo pri trgatvi le obljubil. Da bi pa kdo ne dvomil, če je bilo to zares častno, moramo sporočiti, da smo mu določili zelo častno ceno 100 frankov. Naši korenjaki so pa prinesli zanj kar 160 frankov, torej še bolj častno. Polovica teh, ki zaslužijo, da jih objavimo, je prispevala po 20 frankov. So to: brata Franc in Jože Per, brata Jože in Ivan Kolenc, Martin Kor-

bar ter nadalje: Jože Gomilar, brata Franc in Ivan Potisek in Franc Špear.

Letošnja trgatve nas je povsem zadovoljila. Prijetno, prav po kranjsko smo se med seboj porazveselili ter s tem precej pripomogli društveni blagajni. Bilo je vse v najlepšem redu. **Odbor.**

Lens-Lievin. — Društvo sv. Barbare je imelo v nedeljo, dne 6. septembra, mesečno zborovanje. Na zborovanju je bilo zopet ukinjeno izplačevanje nadaljnje redne podpore, ker se je društvena blagajna izčrpala do 100 frankov. Pač pa so pripravljene izredne podpore v slučaju daljšega bolehanja med članstvom. Ne pozabimo svojih obljub. Obljuba dela dolg!

Naš društveni član Perko Karel je otvoril gostilno Rue de Béthin poleg kipa Eldorado Fosse 12. Ima tudi dvorano. Toplo ga priporočamo vsem Slovincem te okolice.

Dramatični kotiček. Dramatsko-pevski odsek društva sv. Barbare nam je zopet pokazal svojo močno voljo dne 30. avgusta z dramo »Ljubavni cvet je zamorjen«. Hvala tebi, vrli dramatičar, ki si to igro tako lepo dramatiziral. Hvala tudi vam, vrli igralci, za vaš trud, zlasti vrlemu Janezu in Marjanci, ki sta v polni meri izpeljala težke vloge. Vlogo Janeza je igral Hočevar Anton, vlogo Marjance pa Strajnar Maksimilijana. Le žal, da ni bilo večjega obiska k tako lepi prireditvi. **Poročevalci.**

Merlebach. — Ni še dolgo od tega, ko je naše društvo priredilo pevski koncert v radiopostaji Strasbourgu. Na lepo in solčno nedeljo 30. avgusta nas je to društvo zopet razveselilo s svojim bogatim spredom. Popoldne se je društvo udeležilo sv. maše, ki se je brala za umrle člane in po sv. maši so zapeli na koro nagrobno na čast njihovim umrlim članom. Popoldne od 2. do 3. ure so se zbrala društva na kolidvoru in nato je krenil velik sprevod v veliko in lepo okrašeno dvorano slovenskega gostinčarja Tausa in jo napolnili prav do zadnjega kotička. Kot otvoritev proslave je zaigrala godba državno himno. Nato je imel predsednik gospod Matko Mlekuš pozdravni govor v slovenskem in nemškem jeziku. Pozdravil je vse navzoče, se zahvalil za tako obilno udeležbo in podal 5 letno zgodovino jubilejnega društva. Po govoru so zapeli jugoslovansko pesem: Slovenec, Srb, Hrvat. Nato je društvo podarilo diplomu za njihovo zvesto delovanje in društvu sledečim ustanovnim članom: Karavanja Amalija, Knapič Franc, Pivec Marija, Urbas Ivana, Močnik Marjarija, Mareše Ivan, Bregar Angela in Mav Ivan. Na oder je pripeljal predsednik 8 letno sirotico Zofijo Klaus; mati ji je umrla pred petimi leti, oče pa letos in je bil že od začetka član pevškega društva. Namesto očeta je prejela hčerka diplomu, da jo bo lahko ohranila za spomin na svojega očeta in na društvo. Ko je sprejela diplomu in odšla žalostna z odra, so gledalci dolgo ploskali in po dvorani so si navzoči brisali oči. Sledila je pozdravna pesem Triglava na čast odklikanim članom.

Pevovodji g. Avgustu Rohru so podarili za njegov god, ki ga je imel dva dni poprej, in za veliki trud pri društvu lepo in veliko sliko, ki predstavlja glasbenika. G. Rohr se je v nemškem jeziku zahvalil za tako lepo in nepričakovano darilo, se zahvalil za tako obilno udeležbo in poudarjal njegovo veselje za složno delovanje jugoslovanskih društev. Nastopili so nato: godbe in pevška društva: godba Freiming Hochwald, pevsko društvo Freiming Hochwald, pevsko društvo Senghouse, pevski odsek jugoslovanskega društva Edinosti Freiming Merlebach, Ziterklub Merlebach, Ziterklub Freiming, poljsko pevsko društvo Licinski, Mandolinenklub Freiming in jugoslovanski cerkveni pevski zbor »Bled« iz Stiringa, ki je zapel tri pesmi. Pesem »Le sekaj, le sekaj« je spremljal s harmoniko fant Mrežar Ivan. Na proslavo so prišla tudi društva: Jugoslovansko podporno društvo sv. Barbare Kreuzwald, Jugoslov. društvo sv. Barbare Merlebach Freiming, društvo »Edinost« iz Freiminga in Stiringa, pevsko društvo »Zvon« iz Jeanne D'Area, francosko pevsko društvo »Concordia« Freiming in vojno invalidno društvo Freiming. Na proslavo so tudi prišli: generalni konzul g. dr. Ilić in njegova soproga iz Metz, izseljenska duhovnika g. Švele iz Aumetza in g. Grims iz Merlebacha, Milan Radojčević, zdravnik v Nauciju in izseljenski učitelj iz Tucquegnieuxa. Na željo teh navzočih je moralo jubilejno društvo še enkrat za-

Vinska trgatve, katero so priredili naši izseljenci v Bruayu, Francija, dne 27. septembra 1936

peti jugoslovansko pesem Slovenec, Srb, Hrvat. Jubilejnemu društvu so darovali vsak po petdeset frankov za zastavo, ki jo bodo kupili. Proslavo je zaključila godba z državno himno in nato se je vršila prosta zabava. S tem Vašim 5 letnim jubilejem ste zopet pokazali na-

predek in kulturo, ki je v ponos Vam in vsem izseljencem. Upamo, da boste z Vašim vrlim predsednikom, ki ima pogum, še naprej delali v Vašo čast, v čast nam izseljencem in naši domovini.

Poslušalec Franel iz Merlebacha.

Južna Amerika

Buenos Aires. — Naša društva bi se zdela površnemu opazovalcu, kakor da so umrla. Res, tekom hude poletne vročine, ki je vladala zadnje mesece v tropskih krajih, kamor spada tudi Argentina, je društveno delo, vsaj na videz, nekaj zastalo. V resnici pa se le pripravljajo in urijo, da bodo prireditve sedaj, ko nastopi hladnejša doba — čas društvenih delovanj, bolj jasne in popolne.

V Buenos Airesu imamo, kakor je bilo že javljeno, štiri slovenska kulturna društva, od katerih so nekatera že napovedala svoje prire-

ditve, a poleg slovenskih tudi več jugoslovanskih.

Naše šolsko vprašanje. Razprave glede naših šol, oziroma dogovori za ustanovitev skupne šole za našo mladino, so zadnji čas na dnevnem redu. Že več nedelj so se vršili sestanki zastopnikov vseh društev v Buenos Airesu z namenom, da bi se vsaj v tem pogledu zedinili. Vsa pogajanja, izvzemši zadnjih tednov, katerih uspeh nam bo pokazala bodočnost, so bila brez uspeha. Vsaka skupina je hotela imeti svoj način učenja. Nekateri bi hoteli tako, drugi drugače,

tretji zopet po svoje. Nepristranski opazovalec bo kaj hitro uvidel, da nobena teh skupin, ki ima vsaka svoje mnenje o izseljenstvu in socialnih ter kulturnih gospodarskih in nacionalnih vprašanjih, ni brez vsake napake in pogršk, brez katerih pač noben smrtnik ni, in ti predsodki gojijo tak odpor proti popustljivosti enih ali drugih, da so vsi predlogi, še preden so bili dodobra preiščeni — skrahirali. Zadnji čas izgleda, da so se spori naših organizacij, katerih tako nikjer ne manjka, nekaj ublažili.

Nedopustno je, da se medtem, ko nesmiselni spori izpodjedajo temelje izseljenskega prijateljstva in medsebojnega zaupanja, naša mladina izgublja v valovih tujine, katere val je vsak dan hujši. Apeliramo na vse one, ki imajo močnejšo besedo in ugled med izseljenstvom, naj se vendar usmilijo naše mladine in svoje domovine, ki je zaradi nesmiselne izseljenske politike hudo prizadeta, in naj gledajo, da se iz tolikih pogajanj, za katera so se interesirala vsa naša društva kakor tudi zavedni poedinci, vendar nekaj doseže, kar bi bilo vsem v čast in ponos.

Največja in čisto naša domača zavarovalnica je

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Poleg vseh vrst elementarnega zavarovanja vodi predvsem **živiljenjska zavarovanja** v najrazličnejših kombinacijah, kakor: za slučaj smrti, smrti in doživlja, za doto, za starostno preskrbo i. t. d.

V posebnem „KARITAS“ oddelku goji pod izredno ugodnimi pogoji ljudska živiljenjska zavarovanja, za slučaj smrti, za starostno preskrbo in za doto.

Preden sklenete živiljenjsko zavarovanje, se obrnite po pojasnila in ponudbe na

Vzajemno zavarovalnico v Ljubljani, Miklošičeva c. 19 (v lastni palači).
Podružnice v Splitu, Sarajevu, Beogradu, Zagrebu in Celju; zastopstva v vseh krajih Jugoslavije.

ZADRUŽNA TISKARNA

REG. ZADRUGA Z O. Z.

V LJUBLJANI

TYRŠEVA (DUNAJSKA) C. 17

Izvršuje lepo in po nizki ceni: reklamne letake, lepake, vabila za prosvetne gledališke odre in koncerte; vizitke, kuverte, tiskovine za urade, hranilnice, posojilnice, trgovine ter vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela

TELEFON 30-67

Vse novice iz domačih krajev izveste najprej in najbolj zanesljivo iz splošno razširjenega tednika

DOMOLJUBA

Izhaja vsako sredo in velja za vse kraje inozemstva polletno 30 Din

Naroča se v upravi **DOMOLJUBA** v Ljubljani

*Prijatelj
izseljencev je*

GLASNIK
presv. Srca Jezusovega

ki obiskuje vsak mesec v velikem številu naše izseljence širom po svetu. — Kjer ga še ne poznate, ga takoj naročite. Ne bo Vam žal! Stane doma 16 Din, za inozemstvo protivrednost 25 Din (v tuji valuti)

Vsak naročnik dobi brezplačno v dar koledar, lepe slike in mesečno prilogo Bengalski Misijonar

Pišite takoj na naslov: Uprava „GLASNIKA“, Ljubljana, Zrinjskega cesta 9 (Jugoslavija, Slovenija)